

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI
JAHON ADABIYOTI VA QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK KAFEDRASI

**“SHARQ MUMTOZ POETIKASI
MUAMMOLARI:
NAVOIY VA RUMIY”**

*mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy
konferensiya materiallari
2025-yil, 22-aprel*

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
ALISHER NAVAI TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE
DEPARTMENT OF WORLD LITERATURE AND
COMPARATIVE LITERATURE

*Proceedings of the international
scientific-theoretical conference titled*

**“ISSUES IN ORIENTAL CLASSICAL
POETICS: NAVO'I AND RUMI”**

April 22, 2025

Toshkent
“Nurafshon business”
2025

UO'K 845.711.05

KBK 133.585.3

“Sharq mumtoz poetikasi muammolari: Navoiy va Rumiy” mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari. – Toshkent: Nurafshon business, 2025. – 1016 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:

Shuhrat Sirojiddinov,

filologiya fanlari doktori, akademik

Tahrir hay’ati:

Shuhrat Sirojiddinov (O‘zbekiston), Münevver Tekcan (Turkiya), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Agnieska Vojta (Germaniya), Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Rukhsana Iftikhar (Pokiston), Almaz Ulviy (Ozarbayjon), Suvon Meli (O‘zbekiston), Sergey Nikonorov (Rossiya), Akibatxan Ismanova (Qirg‘iziston), Makpal Orazbek (Qozog‘iston), Aleksey Pilev (Rossiya), Nurboy Jabborov (O‘zbekiston), Shafiqa Yorqin (Afg‘oniston), Amir Ne‘mati Lima‘i (Eron), Nafas Shodmonov (O‘zbekiston), Rakymjan Turysbek (Kazakhstan), Dilmurod Quronov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston).

Sharq-islom madaniyatining ikki buyuk vakili – Alisher Navoiy va Jaloliddin Rumiy ijodi badiiyati, tarixiy-tipologik xossalarini ilmiy-nazariy tadqiq etishga qaratilgan “Sharq mumtoz poetikasi muammolari: Navoiy va Rumiy” mavzuidagi mazkur konferensiya materiallari ulkan geografik ko‘lami, tipologik talqinlari, tahliliy xulosalari bilan o‘ziga xosdir. To‘plam to‘rt bo‘limdan tashkil topgan. Har bir bo‘lim o‘zicha mustaqil ilmiy muammoni aks ettirishi bilan birga, Navoiy va Rumiy poetikasi sathida o‘zaro umumlashadi, jahon adabiyoti, qiyosiy adabiyotshunoslik, tarixiy hamda nazariy poetika, hozirgi adabiy jarayon muammolarini aks ettirishi bilan ma’naviy-ma’rifiy, badiiy-estetik ahamiyat kasb etadi.

Ilmiy to‘plam adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, adabiyot tarixi, qiyosiy adabiyotshunoslik, tarjima nazariyasi, tarjimashunoslik bilan shug‘ullanayotgan doktorant, tayanch doktorantlar; magistrant va bakalavriyat bosqichi talabalari, shuningdek, badiiy adabiyot masalalari bilan qiziquvchilar uchun mo‘ljallangan.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 3-apreldagi yig‘ilishi qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

**Mualliflar qarashlari tahririyat nuqtayi nazaridan
farqlanishi mumkin.**

© “Nurafshon business”, 2025.

UDC 845.711.05

KBK 133.585.3

Proceedings of the International Scientific-Theoretical Conference on the topic "Issues in Oriental Classical Poetics: Navoi and Rumi" – Tashkent: Nurafshon Business, 2025. – 1016 pages.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat Sirojiddinov,

Doctor of Philological Sciences, Academician

Editorial Board:

Shuhrat Sirojiddinov (Uzbekistan), Münevver Tekcan (Türkiye), Uzoq Jo'raqulov (Uzbekistan), Agnieszka Wojta (Germany), Nozliya Normurodova (Uzbekistan), Rukhsana Iftikhar (Pakistan), Almaz Ulviy (Azerbaijan), Suvon Meli (Uzbekistan), Sergey Nikonorov (Russia), Akibatkhon Ismanova (Kyrgyzstan), Makpal Orazbek (Kazakhstan), Aleksey Pilev (Russia), Nurboy Jabborov (Uzbekistan), Shafiq Yorqin (Afghanistan), Amir Ne'mati Lima'i (Iran), Nafas Shodmonov (Uzbekistan), Rakymjan Turysbek (Kazakhstan), Dilmurod Quronov (Uzbekistan), Gulnoz Khaliiyeva (Uzbekistan), Dilnavoz Yusupova (Uzbekistan).

The present conference proceedings, titled "Issues in Oriental Classical Poetics: Navoi and Rumi" focus on the scholarly and theoretical exploration of the artistic, historical, and typological dimensions of the works of two eminent figures of Eastern-Islamic culture – Alisher Navoi and Jalaluddin Rumi. With its broad geographical scope, comparative perspectives, and analytical insights, the collection offers a unique contribution to the field. The volume is organized into four sections. Each section explores a distinct scholarly issue while also highlighting the shared poetic features and mutual influences in the works of Navoi and Rumi. The discussions extend to themes in world literature, comparative literary studies, historical and theoretical poetics, and contemporary literary discourse, contributing to both intellectual and aesthetic understanding.

This collection is intended for doctoral and postgraduate researchers, as well as master's and undergraduate students in fields such as world literature, literary theory, literary criticism, comparative literature, translation theory, and translation studies. It may also be of interest to anyone engaged in the study of artistic literature.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navoiy Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on April 3, 2025.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

© "Nurafshon business", 2025.

MUNDARIJA

1.	<i>Shuhrat SIROJIDDINOV.</i> IKKI BUYUK – IKKI TURK (<i>Kirishso'z ornida</i>)	15
 I SHO'BA NAVOIY VA RUMIY: BADIYYAT VA TIPOLOGIYA 		
2.	<i>Узоқ ЖЎРАҚУЛОВ.</i> МУМТОЗ ПОЭТИКАДА “ИДЕАЛ ОБРАЗ” МУАММОСИ	20
3.	<i>Қозоқбой ЙЎЛДОШ.</i> “ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН” ДОСТОНИДА РУҲИЯТ ТАСВИРИ	48
4.	<i>Сувон МЕЛИ.</i> “ХАМСА”ДА МУАЛЛИФ “МЕН”И	57
5.	<i>Gulnar Agig JAFARZADE.</i> THE INFLUENCE OF RUMI ON ALISHER NAVA'I'S PERSIAN RUBAIYAT	68
6.	<i>Münevvver TEKCAN.</i> ALI SHIR NAVA'I'S IMPACT ON THE TIMURID RENAISSANCE	79
7.	<i>Сергей НИКАНОРОВ.</i> К ВОПРОСУ О ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ЗНАЧИМОСТИ ЭПИТЕТОВ В СБОРНИКЕ “СОКРОВИЩНИЦА МЫСЛЕЙ” АЛИШЕРА НАВОИ	90
8.	<i>Мақсуд АСАДОВ.</i> НАВОИЙ АСАРЛАРИДА ИЖОД ВА ИЖОД АҲЛИ ТАЛҚИНИ	99
9.	<i>Шоира АҲМЕДОВА.</i> АЛИШЕР НАВОИЙ ВА ЖАЛОЛИДДИН РУМИЙ МАКТУБЛАРИ ҲАҚИДА	107
10.	<i>Гулноз ХАЛЛИЕВА, А. ЮСУПОВА.</i> ЕВРОПАДА РУМИЙШУНОСЛИК ВА СУЛТОН ВАЛАДНИНГ БУЮК БРИТАНИЯДА САҚЛАНАЁТГАН АСАРЛАРИ ХУСУСИДА	116

	<i>Оразбек МАҚПАЛ, Айнұр АНАПИНА.</i>	
11.	ӘДЕБИЕТТЕГІ ИНТЕРМӘТІНДІЛІК: АБАЙ ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ ӘЛІШЕР НАУАИМЕН САБАҚТАСТЫҒЫ	121
	<i>Сайфиддин РАФИДДИНОВ.</i>	
12.	НАВОЙИ ВА РУМИЙ ИЖОДИНИНГ ҚИЁСИЙ ЎРГАНИШ МАММОЛАРИ	128
	<i>Dilnavoz YUSUPOVA.</i>	
13.	MAVLONO JALOLIDDIN RUMIY VA ALISHER NAVOIY ASARLARIDA SAMARQAND TALQINI	137
	<i>Илҳом ҒАНИЕВ.</i>	
14.	ЖАЛОЛИДДИН РУМИЙ ВА АЛИШЕР НАВОЙИ АСАРЛАРИДА ИНТЕРТЕКСТУАЛЛИК	146
	<i>Islamjon YAKUBOV.</i>	
15.	JALOLIDDIN RUMIY MEROSI VA ZAMONAVIY O'ZBEK ROMANCHILIGI	153
	<i>Gulbahor ASHUROVA.</i>	
16.	TARIXIY SHAXS TASVIRI: NAVOIY OBRAZI	162
	<i>Qahramon TO'XSANOV, Muhammadamin JURAQULOV.</i>	
17.	RUMIY VA NAVOIY IJODIDA ILM-MA'RIFAT TALQINI	170
	<i>Mahmadiyor ASADOV.</i>	
18.	HOMO POETIKUS KONSEPSIYASI: NAVOIY VA RUMIY	174
	<i>Sobit AVEZOV.</i>	
19.	BOQIYLIKKA DAXLDOR BITIKLAR	182
	<i>Адҳамбек АЛИМБЕКОВ.</i>	
20.	АЛИШЕР НАВОЙИНИНГ ТУРКИЯЛИК ШОГИРДИ	187
	<i>Насиба БОЗОРОВА.</i>	
21.	ҲАЗРАТИ МАВЛОНОНИНГ “МАЖОЛИСИ САБЪА” (“ЕТТИ МАЖЛИС”) АСАРИДА НАЪТ	191
	<i>Yulduz ZIYAYEVA.</i>	
22.	“OSHIQ-MA'SHUQA-RAQIB” OBRAZI GENEZISI	198
	<i>Olmos XURRAMOV.</i>	
23.	ALISHER NAVOIYNING “HOLOTI PAHLAVON MUHAMMAD”DA TARIXIY HAQIQAT IFODASI	205
	<i>Hasamuddin HAMDARD.</i>	
24.	AMIR ALISHER NAVOIYNING HEROT MAKTABINING TUSHUNCHALARINI TEMURIYLAR SIYOSATIGA O'TKAZISHDAGI ROLI	210

25.	<i>Leyla HƏSƏNOVA.</i> AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATINDA ROMANTİZM	220
26.	<i>Marifat RAJABOVA, Madina IBOTOVA.</i> RUMİY VA NAVOIY LIRIKASIDA KO'NGIL METAFORASI	226
27.	<i>Sherxon QORAYEV.</i> MAVLAVIY "GIRDI DARVESHLAR"NING RAQSU SAMO' MAJLISLARI	231

II SHO'BA SHARQ ADABIYOTIDA POETIKA MUAMMOLARI

28.	<i>Улуғбек ҲАМДАМ.</i> ГЛОБАЛ ДУНЁДАГИ ЙЎЛЧИ ЮЛДУЗЛАР	244
29.	<i>Zafer TOPAK.</i> ALİ ŞİR NEVĀYÎ'NİN TÜRKÇE DİVANLARINDAKİ ŞİİRLE İLGİLİ BENZETMELER VE BUNLARIN ŞAİRİN POETİKASINA KATKILARI	254
30.	<i>Gulnoz XALLIYEVA, Adiba MA'DIYEVA.</i> ZAMONAVIY O'ZBEK VA NEMIS SHE'RİYATIDA BAHOR OBRAZINING BADIİY TALQINI	266
31.	<i>Dilrabo QUVVATOVA.</i> MUMTOZ POETIKADA MASNAVIYGA OID QARASHLAR TALQINI	275
32.	<i>Вусала НАСИБОВА.</i> КОМПЛЕКС НОВРУЗОВСКИХ ОБРЯДОВ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	279
33.	<i>Диляра ХАЛИЛОВА.</i> К ВОПРОСУ О МЕЖКУЛЬТУРНОМ ПОТЕНЦИАЛЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТОВ НАВОИ И ПУШКИНА В ПРЕПОДАВАНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА	285
34.	<i>Оразбек МАҚПАЛ, Әнуар ЗЕРДЕ.</i> НҮРЛАН МӘУКЕНҰЛЫ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ ЖӘНЕ АБАЙ ДӘСТҮРІ	289
35.	<i>Олим ОЛТИНБЕК.</i> РАУФ ПАРФИ ШЕЪРЛАРИНИНГ ВАЗН ХУСУСИЯТЛАРИ	297
36.	<i>Farhad RAHİMİ.</i> FERAĞI'NİN MİFTAHU'L-LÜGAT SÖZLÜĞÜNÜN DÜZENİ VE EL YAZMASI ÜZERİNE	312

37.	<i>Orzigul HAMROYEVA.</i> QOFIYAGA OID BIRLIKЛАRNING QIYOSIY TAHLILI	325
38.	<i>Ainisa AKMATOVA, Makhlie NAZAROVA</i> THE SPECIFIC PECULIARITIES OF THE EMAGE "WOMAN" IN THE EPIC MANAS AND IN ALISHER NOVOIY'S WORKS	333
39.	<i>Тоғжн НОРОВ.</i> АЛИШЕР НАВОИЙ БОРЛИҚ ФАЛСАФАСИДА КОСМОС, МАКОН ВА ЗАМОН ТАЛҚИНИ	341
40.	<i>Rustam SHARIPOV.</i> MAHMUDHO'JA BENBUDIY VA ABDURAUФ FITRATNING MILLIY DAVLATCHILIK HAQIDAGI QARASHLARI	353
41.	<i>Feruza BURXANOVA.</i> BADIIY SO'Z JILOSI	370
42.	<i>Ольга ЧИЖИКОВА, Ирина ЯНОВСКАЯ.</i> ЧЕРТЫ КОСМИЗМА В СТИХОТВОРЕНИИ НИКОЛАЯ КЛЮЕВА "БЕЛАЯ ИНДИЯ" И В НЕКОТОРЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ВОСТОЧНЫХ АВТОРОВ	377
43.	<i>Komiljon HAMROYEV.</i> SHARQ NIKOYATLARINING TIPOLOGIK XUSUSIYATLARI	386
44.	<i>Нилуффар УМАРОВА.</i> ЎЛЖАС СУЛАЙМОНОВ ШЕЪРИЯТИ	393
45.	<i>Zebiniso BEKMURADOVA.</i> PAREMIYADA XIAZM	399
46.	<i>Азамат ХАЙРУЛЛАЕВ.</i> НОРМУРОД НОРҚОБИЛОВ ҲИКОЯЛАРИДА ОНОМАСТИКА	404
47.	<i>Салават АЮПОВ.</i> ОТЗВУКИ РУССКОЙ КЛАССИКИ В ЧЕХОВСКОМ ЭТЮДЕ "БЕЗНАДЕЖНЫЙ"	422
48.	<i>پوهنيار امرالله محمدی</i> بررسی زبان شناسانه استعاره مفهومی عشق در اشعار فارسی نوایی	429
49.	<i>Tozagul MATYOQUBOVA.</i> G'AFUR G'ULOM SHE'RIYATIDA LIRIK QAHRAMON VA KECINMANING POETIK IFODASI	437
50.	<i>Ирина ЯНОВСКАЯ, Ольга ЧИЖИКОВА.</i> СКУЛЬПТУРНЫЕ ОБРАЗЫ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ А.С.ПУШКИНА	445

51.	<i>Шохрат Нусрат МАМЕДОВА.</i> ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СЕМАНТИКА ДЕТСКИХ ДРАМ МИРВАРИД ДИЛЬБАЗИ	453
52.	<i>Umida ABDULLAYEVA.</i> "SHAYX SAN'ON" QISSASIDA USTOZ-SHOGIRD MASALASI	466
53.	<i>Yorqinoy NASIRDINOVA.</i> ALISHER NAVOIY OBRAZI FRANSUZ ADABIY VA TARIXIY TAFAKKURIDA	470
54.	<i>Sayid Nurulloh AMINYOR.</i> ALISHER NAVOIY MA'RIFATNING PORLOQ QUYOSHI	478
55.	<i>Otabek BABAYEV, Munisa BOLTAYEVA.</i> ÜBERSETZUNGSMETHODE VON TECHNISCHEN TEXTEN	491
56.	<i>Нуриддин УБАЙДУЛЛАЕВ.</i> "ТАНАЗЗУЛ" РОМАНИДА МУСУЛМОНҚУЛ МИНГБОШИ ОБРАЗИ	496
57.	<i>Matluba MAMADIYAROVA.</i> "ALPOMISH" VA "BEOVULF" EPOSLARIDA AYOL FENOMENI	503
58.	<i>Mahbuba QARSHIYEVA.</i> ALISHER NAVOIY: MATNSHUNOSLIK VA MANBASHUNOSLIK	508
59.	<i>Feruza SAPAYEVA.</i> MAXTUMQULI ASARLARINING TURKIY TILLARDAGI TARJIMALARI VA ULARNING TADQIQI	514
60.	<i>Bahor SHUKUROVA.</i> BADIIY ADABIYOTDA RAMZIY OBRAZLAR TALQINI	522
61.	<i>Nodira SAIDOVA.</i> "NAVOIY VA ILOHIYOT"DA "GERMENEVTIK DOIRA"DAN FOYDALANISH	530
62.	<i>Sevinchoy YOQUBOVA.</i> XX ASR BOSHLARI O'ZBEK SHE'RIYATINING YANGILANISH OMILLARI	534
63.	<i>Нилуфар ДИЛМУРОДОВА.</i> АСАД ДИЛМУРОД ЭССЕЛАРИНИНГ ГЕНЕТИК АСОСЛАРИ, УЛАРДА МУАЛЛИФ ИФОДА УСЛУБИ ВА БАДИИЙ- ЭСТЕТИК КОНЦЕПЦИЯСИ	541
64.	<i>Nodira XUDOYNAZAROVA.</i> JALOLIDDIN RUMIY VA ALISHER NAVOIY JAHON ADABIYOTI KONTEKSTIDA	547

65. *Maftuna NORQULOVA.*
**"HALI HAYOT BOR..." QISSASIDA QAHRAMON
 KONSEPSIYASI** 552
66. *Dilnavoz BOYZOQOVA.*
"YUSUF VA ZULAYHO" QISSASIDA OBRAZ TALQINI 560
67. *Махфузахон ХОМИДОВА.*
"БАДОЙИЪ УЛ-БИДОЯ" ДА ИНТЕРТЕКСТУАЛЛИК 568

III SHO'BA

NAVOIY VA RUMIY IJODIDA MA'RIFAT VA MILLIYAT MASALALARI

68. *Nafas SHODMONOV.*
**"LAYLI VA MAJNUN" DOSTONI SYUJETI VA G'OYASINI
 SHAKLLANTIRGAN BA'ZI OMILLAR** 578
69. *DR. KEMAL YAVUZ ATAMAN.*
**OSMANLI DEVLETI'NIN MANEVI VE HAKIKI MÜESSISI
 MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ** 584
70. *G'ayrat MURODOV, Shahlo SA'DULLAYEVA.*
MURSHID VA MURID MUNOSABATI 592
71. *Нусратулло ЖУМАХЎЖА.*
**ЖАЛОЛИДДИН РУМИЙ "МАСНАВИЙИ МАЪНАВИЙ"
 АСАРИНИНГ КИРИШ ҚИСМИ МАЗМУНИГА ЧИЗГИЛАР** 602
72. نویسنده: پروفیسور دکتر فضل الرحمن فقیہی ہروی
 نقش امیر علی شیر نوابی در تمدن آفرینی دورہ تیموریان ہرات 607
73. *Darmonoy O'RAYEVA.*
**RUMIY VA HOZIRGI O'ZBEK SHOIRLARI IJODIDA DUNYO
 TA'RIFI** 619
74. *Utkar BAKHSHIYEVA.*
**THE ARTISTIC-AETHETIC FEATURES OF THE
 MYTHOLOGICAL APPROACH IN NIZAMI GANJAVI'S POEM
 "ISKANDARNAME" (IN THE CONTEXT OF LEGENDS
 RELATED TO KHIDR)** 624
75. بشیر احمد قرداش
ہصالخ 634
76. *Odiljon AVAZNAZAROV.*
NAVOIY DOSTONLARIDA "QADAM" METAFORASI 642

77.	<i>Toji NOROV.</i> ALISHER NAVOIY FALSAFIY MEROSINING ILOHIY-MA'RIFIY VA MAFKURAVIY ASOSLARI	649
78.	<i>Saodat MUMINOVA.</i> AQL VA IDROK O'RTASIDAGI MUVOZANAT	662
79.	<i>Мустафа БАЙЭШАНОВ.</i> “ПЯТЕРИЦА” НАВОИ В СОКРОВИЩНИЦЕ МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЫ	667
80.	زینب نوروز علی ؛ شادمحمد سهاک جایگاه عقل در اشعار امیر نظام الدین علیشیر نوایی	671
81.	<i>Usmon QOBILOV.</i> ON THE INTERPRETATION OF THE TRUE OF HUMANITY AND THE UNIVERSE IN ARTISTIC CREATIVITY	678
82.	دکتر نور الرحمن ناصح انسان کامل و انسان شناسی از نظر علی شیر نوایی و مولانا با رویکرد تطبیقی	687
83.	<i>Адхамбек АЛИМБЕКОВ.</i> АЛИШЕР НАВОИЙ ҲАҚИДА ТУРК ДОСТОНИ	693
84.	<i>Hamza ATEŞ, Kemal ATAMAN.</i> MAVLONO JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA IJTIMOIY O'ZGARISHLAR	700
85.	<i>Мавжуда НУРИДДИНОВА.</i> “БОР КИТОБИ, ЛЕК ПАЙҒАМБАР ЭМАС...”	710
86.	<i>Shohista NIYOZOVA.</i> MILLIY QADRIYATNING TAMAL TOSHI	720
87.	<i>Duygu KOCA.</i> ALÎ ŞÎR NEVÂÎ'NİN ESERLERİNDE AHLAKİ DEĞERLER	727
88.	<i>Iroda ISHONXANOVA.</i> XX ASR 40-YILLARIDA NAVOIYSHUNOSLIK	734
89.	<i>Ойдин ТУРДИЕВА, Ойша ШУКУРОВА.</i> РУМИЙ ҒАЗАЛЛАРИДА ТИНЧЛИК ҒОЯСИ ТАЛҚИНИ	741
90.	<i>Nargiza SHOALIYEVA.</i> RUMIY VA NAVOINING ISHQQA OID QARASHLARI	747

IV SHO'BA
NAVOIY VA RUMIY
YOSH TADQIQOTCHILAR TALQINIDA

91.	<i>Malika SUYUNOVA.</i> HAMZA VA XALQ TEATRI	766
92.	<i>Laylo TO'YCHIYEVA.</i> "ULISS" ROMANIDA TRAGIK VAZIYAT XRONOTOPI	772
93.	<i>Nilufar HAITOVA.</i> HAMID OLIMJON – NAVOIYSHUNOS	777
94.	<i>Shaxnoza TURSUNOVA.</i> SIZIF OBRAZI: TURFA TALQINLAR	781
95.	<i>Madina VAHOBOVA.</i> "NAVOIY KIRMGAN UYLAR QORONG'U"	786
96.	<i>Sayohat ARZIQULOVA.</i> FATMA SHENGIL SUZAR IJODIDA RUMIY AN'ANALARI	794
97.	<i>Osiyo SIDDIQOVA.</i> KOMIZM XUSUSIDA BIR-IKKI SO'Z	802
98.	<i>To'lg'anoy QULJANOVA.</i> ASQAR MAHKAM IJODIDA RUMIYONA OHANGLAR	810
99.	<i>Sabinabonu BERDIYEVA.</i> "ADABIYOTSHUNOSLIK LUG'ATI"NING ELEKTRON MOBIL ILOVASINI YARATISH XUSUSIDA	815
100.	<i>Huriniso MENGLIYEVA.</i> DUNYONING AZALIY SAVDOSI	819
101.	<i>Баҳодур ЖОБЛИЕВ.</i> УНИВЕРСАЛ ОБРАЗЛАР КЎЛАМИ	825
102.	<i>Zilola JO'RAYEVA.</i> NAVOIY VA RUMIY ASARLARIDA TASAVVUF TIMSOLLARI	829
103.	<i>Diyor O'KTAMOVA.</i> ALISHER NAVOIY FARDLARINING O'RGANILISHI	834
104.	<i>Hediye Zeynep KÖŞEK.</i> ALÎ ŞÎR NEVÂÎ VE MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN RUMÎ'NİN ESERLERİNDE TAKVÂ	839
105.	<i>Selenay ŞAHİN.</i> ALÎ ŞÎR NEVÂÎ VE MEVLÂNÂ'NIN SANATSAL VE DÜŞÜNSEL YAKLAŞIMLARININ MİMARİ ESERLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: SOSYO-KÜLTÜREL BİR DEĞERLENDİRME	849

	<i>Nodirjon G'AFUROV, Shahnoza YO'LDOSHEVA.</i>	
106.	NAVOIY "XAMSA"SI VA RUMIY "NAYNOMA"SIDA "NAY" TIMSOLI	856
	<i>Noila ROXATALIYEVA.</i>	
107.	"DEVONA" VA "JUNUN" TUSHUNCHALARI TALQINI	861
	<i>Sema DÜLGAR.</i>	
108.	ŞAİR FÂTİMA HANIM VE KÜTAHYA MEVLEVÎHÂNESİNE ETKİLERİ	866
	<i>İrem ERDEM.</i>	
109.	ALİ ŞİR NEVAİ'NİN MUHAKEMETÜ'L-LUGATEYN ADLI ESERİNDE EŞANLAMLILIK	872
	<i>Dilfuza ISMOILOVA.</i>	
110.	"BIR AYOL HAYOTIDAN 24 SOAT" NOVELLASINING KOMPOZITSION TAHLILI	881
	<i>Beyza ÖZER.</i>	
111.	MEKÂNDAN LÂMEKÂNA: ALİ ŞİR NEVAİ VE MEVLÂNÂ	888
	<i>Ahmet Berat COŞKUN.</i>	
112.	MUHÂKEMETÜ'L-LUGATEYN'DE GEÇEN İŞ/HAREKET BILDİREN FİILLER VE BU FİILLERİN KUZEYBATI/KIPÇAK TÜRK LEHÇELERİNDEKİ GÖRÜNÜMLERİ	897
	<i>Aziz NORQULOV.</i>	
113.	"NASOYIM" PINJIDAGI UMR	910
	<i>Saodat FAYZIYEVA.</i>	
114.	JADID MATBUOTIDA NAVOIY IJODI TADQIQI	916
	<i>Jobir ISMATILLOYEV.</i>	
115.	MUNIS IJODIDA NAVOIY AN'ANALARI	924
	<i>Dovud XO'JAQULOV.</i>	
116.	NAVOIY VA RUMIY IJODIDA SABR TUSHUNCHASI	930
	<i>Nazokat G'OFUROVA.</i>	
117.	BILGAMISH – BUYUK SHARQNING QADIM DURDONASI	934
	<i>Nargiza SHAMIYEVA, Jazira TULEGENOVA, Nargiza XOLBOBOYEVA.</i>	
118.	COMPARATIVE STUDY OF MEANING EXPANSION AND NARROWING OF QUALITATIVE ADJECTIVES IN ENGLISH AND UZBEK	938
	<i>Go'zal OMONOVA.</i>	
119.	JALOLIDDIN RUMIY HIKOYALARIDA XULQ-ATVOR MASALASI	944
	<i>Madina TURSUNOVA.</i>	
120.	MARLO VA SHEKSPIR: IJODIY PARALLELLAR VA FARQLAR	949

	<i>Shodiya TURSUNALIYEVA.</i>	
121.	"ABU RAYHON BERUNIY" DRAMASIDA FOJIAVIY VAZIYATLAR TALQINI	952
	<i>Gulzoda SAFAROVA.</i>	
122.	ERKIN A'ZAMNING "ANOYINING JAYDARI OLMASI" HIKOYASIDA IDILLIYAVIYLIK	957
	<i>Nozima KARIMOVA.</i>	
123.	YOVUZ BAHODIR O'G'LINING "YONAYOTGAN BUXORO" ROMANIDA TARIXIY HAQIQAT	964
	<i>Suhrobjon ZIYODOV.</i>	
124.	YOSHLAR SHE'RIYATIDA NAVOIYGA MUROJAAT	970
	<i>Sherzod USMONOV.</i>	
125.	ZEBO MIRZO SHE'RIYATIDA METAFORIK OBRAZLAR	977
	<i>Нармин БАБАЕВА.</i>	
126.	ЭТИОЛОГИЧЕСКАЯ СЕМАНТИКА МИФОЛОГИЧЕСКИХ ОБРАЗОВ	983
	<i>Yüsra KARACA.</i>	
127.	HZ. MEVLÂNÂ'NIN YOLU VE HAT SANATI	993
	<i>Lobar BERDIYEVA.</i>	
128.	SHAVKAT RAHMON SHE'RIYATIDA RAMZIYLIK	999
	<i>Gulsevar MAMANOVA.</i>	
129.	"YUSUF VA ZULAYHO": GENEZIS MASALASI	1006
	<i>Shahzoda VALIJONOVA.</i>	
130.	NAVOIY E'TIROF ETGAN XAMSA NAVIS	1014
	<i>Dilrabo HAYDAROVA.</i>	
131.	O'ZBEK-TURK HIKOYALARIDA KOMIKLIK	1018
	<i>Saida DAVRONOVA.</i>	
132.	ALISHER NAVOIY FAOLIYATINING O'ZBEKISTON KINOFOTOFONO MILLIY ARXIVI HUJJATLARIDA YORITILISHI	1022
	<i>Mirjalol SODIQOV.</i>	
133.	"BUYUKLAR TUHFASI" – MUMTOZ ADABIYOT TARIXIGA DOIR TADQIQOT	1029
	<i>Muhayyo ISTAMOVA.</i>	
134.	AYOL OBRAZI JOZIBASI	1036
	<i>Iroda ESHMURADOVA.</i>	
135.	YANGI DARSLIKLAR HAQIDA	1041

136.	<i>Ruxsora UNAROVA.</i> AHMAD A'ZAM HIKOYALARIDA "JUMBOQ" TASVIRI	1048
137.	<i>Maftuna USMONOVA.</i> NAVOIYDA "SHOH" VA "GADO" TUSHUNCHALARI TALQINI	1052
138.	<i>Nigora TOSHMURODOVA.</i> FURQAT VA MA'RIFATPARVARLIK G'OYASI SHARIF YUSUPOV TALQINIDA	1057
139.	<i>Muxlisa ASHIRMATOVA.</i> NAVOIY VA RUMIY: MUSHTARAK DIDAKTIKA	1068
140.	<i>Dilnavoz NAJIMOVA.</i> MUMTOZ TURKIY ADABIYOTNI BOLALAR ONGIGA YETKAZISH AMALIYOTIGA DOIR	1074
141.	<i>Parvina NARZULLOYEVA.</i> XAMSA DOSTONLARIDA UCHRASHUV MOTIVINING O'RNI	1083
142.	<i>Roza QURBONOVA.</i> NAVOIY VA RUMIY ADABIY MEROSINING BOSHQA TILLARGA TARJIMASI VA CHET ELLARDA O'RGANILISHI	1090
143.	<i>Nigina FAYZULLAYEVA.</i> A.S.PUSHKIN VA F.M.DOSTOYEVSKIY ROMANLARIDA EPISTOLYAR JANRNING BADIY-ESTETIK FUNKSIYASI	1097
144.	<i>Ayşe ÖZTOKLU, Sümeyye ÇAĞLAR YILMAZ.</i> MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN RÛMÎ'NİN MESNEVÎ'SİNDE HZ. MUSA KISSASINDAN KESİTLER	1104

Madina VAHOBOVA,
o'qituvchi
(ToshDO'TAU, O'zbekiston)

“NAVOIY KIRMAGAN UYLAR QORONG'U”

Annotatsiya: Maqolada Sharq mumtoz adabiyotining boy an'alarini chuqur bilgan va uni yangi ijodiy kashfiyotlar bilan yuqori pog'onalarga ko'targan buyuk faylasuf shoir Mir Alisher Navoiyning birgina XV asr adabiy muhiti uchun emas, undan keyin ham necha asrlar davomida bugungi kunga qadar ham adabiyot ahlining, qalam sohiblarining sevimli ustozlari bo'lib kelgani, Navoiy ijodi jamiki turkigo'y shoirlar uchun ibrat maktabi ekanligi borasida anglashlarimiz, shuning bilan, yangi o'zbek adabiyoti she'riyati qirolichasi Halima Ahmedova ijodiyoti Navoiydan suv ichgan daryo ekani, bu go'zal olam – Hazrat Navoiy olami – shoirani shoira qilgani yoki shoira ta'biri bilan aytganda, hech qursa “odam qilgani” to'g'risida, umuman, butun hayoti va ijodiyotidagi o'rnining beqiyos ekanligi yoritilib berishga harakat qildik. Demak, maqolada Navoiy merosiga cheksiz muhabbat qo'yib, unga ergashgan va uning asarlarini targ'ib qilishga katta hissa qo'shgan zo'r shoirlardan biri Halima Ahmedovaning ijod olamiga nazar solamiz.

Tayanch so'zlar: Tasavvuf adabiyoti, yangi o'zbek she'riyati, ijod laboratoriyasi, adabiy muhit, novatorlik.

Annotation. In the article, the great philosopher-poet Amir Alisher Navoi, who deeply knew the rich traditions of Eastern classical literature and raised it to the highest levels with new creative discoveries, is not only for the literary environment of the 15 th century, but also for several centuries after that, for the people of literature, We understand that Navoi's work is a model school for all Turkic poets, that the work of Halima Akhmedova, the queen of poetry of new Uzbek literature, is a river that drank water from Navoi, this beautiful world – We tried to explain the incomparable role of Hazrat Navoi in his entire life and creativity, about how he made a poet a poet or, in the words of a poet, “made a man”. So, in the article, we will look at the creative world of Halima Akhmedova, one of the great poets, who loved Navoi's legacy, followed him and made a great contribution to the promotion of his works.

Key words: Sufism literature, new Uzbek poetry, creative laboratory, literary environment, innovation.

“...Navoiy kirmagan uylar qorong’u...”

Halima Ahmedova

Kirish

Yangi o‘zbek adabiyotida o‘ziga xos ovozga ega bo‘lgan shoira Halima Ahmedovadir. U o‘tganlardan, bugundan minnatdor, kelajakka umid bilan yozadi. Halima Ahmedova ijodi ajib sirli olamga o‘xshaydi. Bu olamda sohir qushlari xabar keltiradi. Undagi daryodan bardosh suv ichadi. Bu olamda maysalar e‘zozlanadi, sadoqat timsoli daraxtlar so‘zlaydi, qalbing ovozini eshitadi. Shamollar taqdir bitiklarini o‘qiydi. Bu olam shunday mo‘jizakorki, uning darvozasidan haqiqiy oshiqlargina o‘ta oladilar. Yo bunda shaydo bo‘lganlar axiri oshiqqa aylanadilar. Bu olamga osmondan yomg‘ir emas, mujdalar yog‘adi, uzoq yog‘adi. Shoiraning ko‘p yozishiga, uzundan uzoq yozishiga ham balki shu sababdir ehtimol.

Darhaqiqat, Hazrat Amir Alisher Navoiy dahosi birgina o‘z davrida shuhrat topmay, balki necha asrlardan beri dillarni asr etib keladi. Bu sohir daryo – Navoiy chashmasidan suv ichmagan ijodkor ham bo‘lmasa kerak. Shoira Halima Ahmaddagi o‘zgacha uslub va dunyoqarashni Navoiyga bog‘ladik va shoiraning ijod laboratoriyasidan bu qarashlarga isbot ham chiqib keldi.

Asosiy qism

So‘zda Haq jamoli bor, deydilar. Halima Ahmedova ham shuni anglagan ko‘yi so‘zni qadrlaydi. Balki bu fazilat unga Navoiyshunos bobosidan ko‘chgan bo‘lsa ajab emas. Yaqinda Halima Ahmedovanning “Jigarrang kitob” va “Ko‘ngil derazalari quyoshga qaragan el” nomli ikki badialarini o‘qib, rosti ixlosimiz yana-da ortdi. Sababi u faqat shoira sifatida emas, balki ajoyib nosir sifatida ham o‘zini tanitgan edi. “Jigarrang kitob”ning fevral oyida qorlar naqshlagan deraza yonida o‘tirib yozilgani yaqqol sezilib turadi. Badiada muallif qiroatxon bobosini uzoq eslaydi va bobosi orqali hazrat Navoiyni ham sog‘inadi. Muallif xazon-u qorlar ko‘mib ketgan xotira darichasini ochar ekan, ichkaridan Navoiyxon bobosining yig‘ili ovozi eshutiladi:

*“Istaganlar bizni sahroyi baloda istangiz,
Vodiyi hijron ila dashti fanoda istangiz”.*

Uning bobosi adabiyotni bilgan, dildan his qilgan odam bo'lgan. Bunga birgina misol: Kichik qizaloq bobosidan Navoiy kim va u qayerda yashaydi? degan savollariga ko'ksini ko'rsatib: "U juda katta shoir, mana bu yerda yashaydi, deb javob beradi. Dostonni varaqlarkan, qizaloq qalbida Majnun oyog'idagi zanjirlar halqasining nuri nogahon ko'ksiga ko'chganini sezadi. Demak, Halima Ahmedova ruhiyatidagi jununbaxshlik, she'rlaridagi harorat bobosi bilan o'tkan kunlaridan meros.

Demak, Halima Ahmedova oshiq shoira! U o'z badiasida bobosining o'sha jigarrang kitobi (Alisher Navoiyning "Layli va Majnun" dostoni)ni shunday e'tirof etadi: "Agar shoir bo'lsam, meni shu kitob shoir qildi. Agar shoir bo'lmasam, ishqning ko'zidagi iztirobni, munavvar qayg'uni ko'rsatib meni odam qildi shu kitob..."

Shoira o'zbek xalqining buyuk mutafakkiri, daho shoiri Alisher Navoiy siymosining badiiy talqini sifatidagi "Navoiyni sog'inaman" she'rida, avvalo, dillarni shod aylagan Navoiy nazmi haqqi – ishq ahli haq so'zga mahtal bo'lganda buyuk ko'ngil egasini dunyoga keltirgan fevralga ehtiromini aytadi. So'ng, o'z-o'zini anglamoqqa chog'langanlarga murojaat etadi:

...Hirot bog'larida kezzan xayolning

Qalbidan taralgay o'zbekona his...

To hanuz o'zini izlab yurganlar –

Siz ham Navoiyni sog'inganmisiz?

Halima Ahmedova she'riyatidan beixtiyor tasavvufning bo'ylari taraladi. Chunki shoira Navoiyni anglagan qalam egasi. O'zini izlab yurganlar kimlar? Ular, avvalo, solik – yo'lovchi, o'zini-o'zligini anglamoq uchun, topmoq maqsadiga yo'lga chiqqanlardir. Bu yo'l qanday yo'l? – Kamolot yo'li! Demak, ular komillik sari intilganlar. She'rning lirik qahramoni esa shoiraning o'zi! Va muallifning o'zi ham soliklarga yo'ldosh-yo'lovchi!... U Navoiy haqida o'y surar ekan, hazrat yashagan Hirot bog'larida xayolan kezadi va qalbida o'zbekona go'zal bir hisni tuyadi. Bu qanday his ediki, muallifni Hirot bog'larigada olib bora oldi? Bu his, bizning nazarimizda, Navoiyga dahldorlik hissi edi. Xo'sh, kamolot yo'li sari chiqqan solik nega Navoiyni sog'inadi? Sababi, komil inson Navoiyning orzusi edi. Navoiy bu haqda o'z "Xamsa"sida yozadi, adolatni orzulagan xalq uchun jasoratli Farhod timsolida tasvirlaydi. Buni qarangki, tahlil

jarayonida to'g'ri yo'ldan ketayotganga o'xshaymiz. Sababi, keyingi band o'z-o'zidan "Farhod na'rasi" ila boshlangan:

Farhod na'rasidan uyg'onganmisiz

Vijdon kengliklarin bosganida is.

Mol-dunyo janggidan g'olib chiqqanlar –

Siz ham Navoiyni sog'inganmisiz?

Uy ancha vaqt yig'ishtirilmasa, shiftni va jihozlarni is bosadi. Ammo vijdon kengliklarini ham is bosadimi? Agar inson yomon illatlarga yo'l bersa, asl vazifasini bajarmay qo'ysa, vijdonini is bosibdi, deydilar. Misrada "is bosmoq" vijdonning kirlanishiga ishora bo'lib, o'rinli tashbeh sifatida qo'llanilgan. Farhod na'rasi esa g'aflat uyqusida qolganlarni, ishqdan bebahra kimsalarni uyg'otadi. Mol-dunyo janggidan g'olib chiqqanlarchi, ular oriflar – o'z nafi ustidan g'olib kelganlardir. Oriflik tasavvufda eng yuksak maqom hisoblanadi. Sababi ular faqat Olloh ishq bilan yashaydilar. She'rning keyingi misralarida Navoiyning so'zi kirmagan uylar zulmatga, Navoiy ishq kirmagan ko'ngillar esa zindonga qiyoslanadi. Endi she'r ilmini o'yin qilayotganlarga og'rinib yuzlanadi:

Navoiy kirmagan uylar qorong'u,

Navoiy kirmagan ko'ngillar zindon.

O'ziga mahliyo, ey nazmbozlar-

Ko'ring Navoiydan mast bo'ldi jahon.

Halima Ahmedova jahonga boqing, ular sizdan emas Navoiy nazmidan mast, deya qaysidir ma'noda istehzoli kuladi, shu bilan birga ulardan muqaddas she'riyatni o'yin bilganlari uchun xafa ham bo'ladi. Ularni to'g'ri yo'lga chorlamoqchidek tuyiladi.

Haqiqatan ham Navoiy nazmidan mast bo'lganlar ozmi dunyoda?! Navoiydek she'riyat sultonlari qayta dunyoga keladilarmi? Bu savolimizga shoiraning o'zi keyingi bandda javob beradi:

Sham torin parishon aylangizlar bot,

Toki yorug' bo'lsin botinning azmi.

Ming yilda ham balki qaytib kelmaydi,

Navoiydek shoir va uning nazmi.

Demak, bu o'rinda sham – Hazratning o'zi, undan taralgan nur uning nazmiga ishoradir. Qachonki, sham yoqilsagina, uning nurlari ko'ngil kengliklarini yorita oladi. Shoir bunday ramzlar asosida,

aslida, she'rxonni Navoiyni o'qimoqqa chorlaydi. Bu chorlovni ishqdan bebahra ko'ngillar bot-bot eshitsinlar, eshitsinlar:

*Ishq gavhari pinhon erur jon ichra,
Ushshoq hajr tuni cho'kmagaydir tiz.
Ey, oshiqlik dardini ermak bilganlar –
Hali Navoiyni o'qimagansiz...*

Natija va muhokama

Ishqni ermak qilib bo'lmaydi. Sababi u – inson jonidanda azizroq. Sababi inson ishqqa talpinib yashaydi. Ishq esa rost, u komillikka olib boruvchi, Haq jamoliga yetaklovchi yagona yo'ldir. Haqiqiy oshiq hijronlarga-da bardosh bera oladi.

*Ey dolg'ali asr, qo'rqmasman sendan
Qancha turlanmagin, bo'lma shiddatkor.
Ko'ksimdagi ishqning alangasida
Sening shiddatingdan baland junun bor.*

Halima Ahmedova she'rining har bir bandida kimgadir murojaat qiladi, uni so'roqqa tutadi, nelargadir chorlaydi. Ko'ngillarni uyg'otmoqqa urinadi, dahldorlik hissini bo'lishmoqchi bo'ladi. U bu yo'lda yaxshini ham, yomonni ham tinch qo'ymaydi. Quruq nazmbozlarga haqiqat dastagidan oyna tutib ular ustidan istehzoli kuladi, balki ularga achinadi. O'z nafsini ustidan g'olib chiqqan juvonmardlar ham, albatta, Navoiyni sog'insalar kerak, degan xayolga boradi. O'zini, o'zligini izlab yurganlarga-da najot Navoiyda ekanini anglatadi. Navoiyni bilmaganni asl oshiq emas deb hisoblaydi. Va oxiri, shoira o'z qalbida ham Navoiy dahosidan tushgan junun borligini, bu ishq – bugungi shiddatkor va dolg'ali asrdan ham anchayin baland ekanini oshkor etadi:

*Navoiy baxsh etdi menga bu ishqni,
Toki tomirimda oqib turar qon.
Bu ishq O'zbekiston bo'lib boqadi
Yarmida zamin-u yarmida osmon.*

Shoiraga Navoiy haqida, O'zbekiston haqida yozib nima zarur. O'zining orzu-armonlari haqida yozsa bo'lmaydimi, dardi ozgina arirdi, ko'ngli yengil tortardi. Yo'q, Halima Ahmedova unday qilolmaydi. Sababi u o'zini tamomila ona vataniga, xalqiga, muqaddas meros bo'lgan adabiyotga, ijodga berganiga ancha yillar

bo'lgan. Uning nazarida, bu ishq – O'zbekiston bo'lib boqadi unga, tomirlariga hayot baxsh etib yugiradi go'yo. Shoir bu vatan ishqini unga Navoiy baxsh etgan deb biladi. Olis-olis o'y-u xayollardan so'ng yana tabarruk fevralga murojaat qiladi:

...Fevral, yuragimga qo'ygin boshingni,

Shunda nur oqadi jismimda sim-sim.

Nogoh qush tilida sayraydi jonim:

Navoiy, Navoiy, sizni sog'indim!

Shoir birgina Navoiy tavallud topgan oyni shu qadar e'zoz etar ekan, demak, uning qalbida Navoiyga bo'lgan ehtirom beqiyos. Muallif fevralga nima sababdan – kel, yuragimga boshingni qo'y, deyapti? Chunki san yuragimga boshingni qo'ysang, manga Hazrat yaqin bo'ladilar va jism-u jonimga sen bilan nur keladi, demoqchi qaysidir ma'noda. So'ngra jonim nogahon sayrab yuboradi qushlar tilida: "Navoiy, Navoiy, sizni sog'indim!" Balki bu shoiraning joniga o'rnashgan qush tili– "Lison – ut tayr" bo'lsa ajab emas.

Xulosalar

Shuni alohida ta'kidlab ketish kerakki, bugungi kun adabiyotida moziy voqeligini tasvirlashdan asosiy maqsad – insoniyatni ezgulikka chorlash, bugungi kun uchun muhim xulosalar chiqarish, kelajak uchun zarur dasturulamal ko'rsatish va shu orqali milliy tafakkurni tarbiyalashdan iboratdir. Har bir ijodkorning tarixiy mavzu va shaxslar hayotini tasvirlashdagi mahorati esa uning o'sha xalq o'tmishi, tarixiy ildizlarini qanchalik aniq tasavvur qilishi va asarlarida haqqoniy tasvirlashi bilan belgilangani kabi Halima Ahmedova ijodiyotiga ham shu yo'sinda baho bera olamiz. Chunki har bir sohada bo'lgani kabi ijodda ham avval o'qib-o'rganish, o'tganlar ijodidan ta'sirlanish ro'y beradi, so'ngra ijodkordagi novatorlik ko'rina boshlaydi.

Halima Ahmedova ham qutlug' adabiyot maydoniga shundayin buyuk muhabbat bilan kirib kelgan, hayrat nigohlari uni mohir she'r musavviri hamda keng tafakkur sohibi bo'lishida beqiyos o'ringa ega. Ko'zimizga maftunkor va jozibali ko'rinadigan bu ijod yo'li, aslida, o'ta mashaqqatli va sinovlidir. U yashash evaziga o'zidagi barcha tiriklikdan katta narsa – fidolik talab qiladi. Halima Ahmedova shundayin bir shoir, shundayin bir nosir, shundayin

bir inson, shundayin bir bandaki, u – o‘zidan kechib o‘zini topgan, u – haqiqatga o‘zini bergan, doimo vijdoni bilan mashvaratda bo‘lgan kamyobdir. Qaysidir ma’noda, u – hozirgi zamon orifiga o‘xshab ketadi. Unda tasavvuf adabiyotidan ilhomlanish juda kuchli, yozg‘ichlari orqali har kuni biz ko‘rib turgan borliqning tirikligini, bari inson bilan bog‘liq ekanini, qolaversa, bu olamning Egasi – Yaratuvchisi borligini baralla aytadi. U o‘z she‘rlari va hikoyalarida hayotni asl ranglarida mahorat bilan tasvirlaydiki, o‘qiguvchi beixtiyor unga oshno bo‘ladi. Aytaylik, she‘rni o‘qib ta’sirlanmasangiz, qo‘shiqni eshitib o‘ynamasangiz, kitobni o‘qib yig‘lamasangiz, u nimaga kerak. Demak, u – she‘r emas. Demak, u – qo‘shiq emas. Demak, u – kitob emas. Unda siz ham hech narsa qilmagan bo‘lasiz. Halima Ahmedovaning esa she‘r-u hikoyalari o‘qilganda o‘quvchini yig‘latadi, kuldiradi, o‘ynatadi, o‘ylatadi. Haqiqiy asar, haqiqiy ijod na‘munasi ana shunday bo‘ladi.

O‘z zamonamizda yashab, ijod qilayotgan Halima Ahmedova hayqirmaydi, ammo qalbiga botirib yozadigan siyohidan to‘kilgan sohir mujdalar rangini ko‘rolganlar uning naqadar keng tafakkur va pokiza qalb egasi, Navoiyga haqiqiy murid – Uvays shogird va chinakam ilohiy in‘om sohibasi ekaniga amin bo‘ladilar.

Adabiyotlar

1. Ahmedova H. Jigarrang kitob (badia). O‘zbekiston adabiyoti va san’ati. 2014-yil, 7-fevral. 6-son. 4-bet.
2. Ahmedova H. Ko‘ngil derazalari quyoshga qaragan el. O‘zbekiston adabiyoti va san’ati. 2013-yil 18-yanvar, 13-son. 4-bet.
3. Ahmedova H. Yosuman gulining soyasi. – Toshkent: Akadem-nashr, 2013. 128-b.
4. Khamrayev K. TYPOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE LYRICS OF THE ANCIENT PERIOD elektron World Bulletin of Social Sciences (WBSS) Available Online at: <https://www.scholarexpress.net> Vol. 34, May 2024. ISSN: 2749-361X. 136-142-betlar.
6. Yakubov I. A National novel is a unique cardiogram. International Conference on Interdisciplinary Studies and Scientific Research Nottingham, 2024.
7. Yakubov I. Angles of poetic expression in uzbek novels of the

independence period. Internatsional jornal of resentlyscientific researcher's theory. Vol.2. isse 6. 2024.

8. Жўрақулов У. Қодирий ва роман тафаккури. Монография. Тошкент: Nurafshon business, 2020. 104 б (6.5 б.т.).

9. Жўрақулов У. Эзотерик тафаккур универсалияси: Навоий, Шекспир, Гёте. "ShARQ-U G'ARB: NAVOIY VA GYOTE" мавзуидаги халқаро илмий-назарий конференция материаллари, 2023-йил, 21-июн. – Тошкент: Nurafshon business, 2023. 8-30-бет.

**“SHARQ MUMTOZ POETIKASI
MUAMMOLARI: NAVOIY VA RUMIY”**

*mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy
konferensiya materiallari
2025-yil, 22-aprel*

*Proceedings of the international
scientific-theoretical conference titled*

**“ISSUES IN ORIENTAL CLASSICAL
POETICS: NAVO‘I AND RUMI”**

April 22, 2025

Muharrir:

M. Nuriddinova

Musahhiha:

D. Mingboyeva

Sahifalovchi:

I. Saidov

“Nurafshon business” nashriyoti.
100077, Toshkent shahri,
Mustaqillik shohko‘chasi, 38-uy.

0457

Terishga 2025-yil 14-aprelda berildi.
Bosishga 2025-yil 21-aprelda ruxsat etildi.
Qog‘oz bichimi 60x84 $\frac{1}{16}$. Ofset qog‘ozi.
“Cambria” garniturasi. Shartli bos. tab. 59,05.
Adadi: 100 nusxa. 27-sonli buyurtma.

“Nurafshon business” MCHJ matbaa bo‘limida nashr etildi.
100077, Toshkent shahri, Mustaqillik shohko‘chasi, 38-uy.